

Program för Farstaängen 2018-12-21

Nivå landskapsarkitektur har på uppdrag av Trafikkontoret, Park- och stadsmiljöavdelningen, tagit fram en program-handling för Farstaängen. Programmet är framtaget av Trafikkontoret och Farsta stadsdelsförvaltning, Stockholm stad.

Medverkande Stockholms stad

Trafikkontoret:
Magdalena Möne, projektledare

Farsta stadsdelsförvaltningen:
Jan Ekman - Parkingenjör
Sebastian Rigi - Koordinator stadsutvecklingsfrågor

Medverkande konsulter

Nivå Landskapsarkitektur AB:
Åsa Drougge
Kristján Erlandsson
Helena Emrani
Michelle Sundström

Medverkande i dialog

Förvaltningar på Stockholms stad:
Exploateringskontoret
Farsta stadsdelsförvaltning
Idrottsförvaltningen
Stadsbyggnadskontoret
Stockholm vatten och avfall
Trafikkontoret

Referensgrupper Farsta stadsdelsförvaltning:
Rådet för funktionshinderfrågor
Pensionärsrådet
Elevråd 7-9 från 4 skolor: Kvickentorpskolan, Gubbängskolan,
Hökarängskolan, Farsta Grundskolan/Adolf Fredriks musikklass
Klass 9C Kvickentorpskolan
Parkleksbesökare Farstaängens parklek (enkätsvar och
intervjuer)
Tubens seniorverksamhet (enkätsvar)

Innehåll

Bakgrund	4	Förslag	11	Förslag delområden	19
Inledning	5	Koncept	12	1. Entré från Farsta Centrum	20
Dialog	5	Stråk	13	2. Dälden	21
Farstaängen som stadsdelspark	6	Program	14	3. Ekbacken	23
Stadsutveckling i Farsta	6	Huvudsakliga siktlinjer och objekt	15	4. Parkens hjärta	24
Historia	7	Översikt entreér och noder	16	5. Mötesträdgården	25
		Belysning	17	6+7. Farsta(grad)ängen och aktivitets-slinga	26
		Illustrationsplan	18	8. Långgräsyta och oxellunden	28
				9. Nod och entré mot parkleken	29
				10. Huvudentré från Telestaden	29
				11. Sekundär entré från Telestaden	29
				12. Entré från Färnebogatan	29
				13. Entré från Hökarängen	30
				14. Norra entrén	30
				15. Entré under Nynäsvägen	30

Farstaängen i Farsta stadsdelsområde

Bakgrund

Inledning

Farsta stadsdelsområde växer. Det gör att stadsdelsområdets grön- och rekreationsytor blir allt mer viktiga då fler kommer att vistas och passera här. Det av stor vikt att planera ytorna så att de är attraktiva och går bra att sköta. Av den anledningen har Stockholms stad tagit fram en ny parkplan för Farsta stadsdelsområde.

I parkplanen beskrivs det övergripande och långsiktiga arbetet med Farsta stadsdelsområdes parker. Där lyfts Farstaängen fram som en av de parker som ska utvecklas till Stadsdelspark.

Farstaängen och Dälden ligger i brett dalstråk och omgärdas på väst- och sydsidan av ekskogshöjder, radhus i norr och i öster av Nynäs vägen. De viktigaste målpunkterna i parken idag är parkleken, fotbollsplanen och de stora gräsytorna. Parken används av gående och cyklister på väg till och från Farsta centrum och andra målpunkter i och kring Farsta stadsdelsområde. Totalt omfattar området cirka 8 hektar medräknat den stora bollplanen. Parkens användning påverkas av höga bullernivåer från Nynäsvägen.

Programmet är en fördjupning av parkplanearbetet. Syftet med programmet är att utreda hur parken utvecklas på bästa sätt för att möta dagens och framtida behov. Programmet ska fungera som underlag för Farsta stadsdelsförvaltning när parken succesivt utvecklas. Det ska också vara ett stöd för planerare inom staden som utvecklar parkens närområde.

Parken ska utvecklas till en stadsdelspark med folkhälsosinriktning. Parken kommer att ha fokus på både folkhälsosaktiviteter och rekreation för människor i olika åldrar och med olika behov. Ytor som idag inte upplevs vara en del av parken ska lyftas fram och bidra till kvaliteter. De öppna flexibla ytorna som utgör parkens hjärta bevaras och stärks genom fler omkringliggande målpunkter och genom att den får en tydligare gestaltad form.

Arbetet med parkprogrammet har förankrats genom ett dialogarbete både internt mellan förvaltningar i staden och referensgrupper med berörda medborgare.

Dialog

Som ett led i programarbetet har en medborgardialog genomförts. Flera grupper har medverkat i workshops och i intervjuer samt svarat på enkäter. Målet med dialogen har varit:

- Ta vara på invånarnas idéer till parkens utformning.
- Ta vara på invånarnas kunskaper om platsen.
- Skapa förankring hos Farstaborna om förändringen.

Dialogerna har varit till stor hjälp i arbetet med parken. Synpunkter och kommentarer har tagits om hand och arbetats vidare i förslaget. Inkomna synpunkter har stor variation. Många önskemål som kommit in rör fler aktiviteter i parken för alla åldrar, särskilt äldre och ungdomar i 7-15 år. Vad många dessutom önskade sig är en tryggare park med tydliga entréer och gång- och cykelstråk. Problem som lyfts fram är bullret, och att parken delvis upplevs som ödslig och tom.

Farstaängen som stadsdelspark

I ”Parkplanen för Farsta stadsdelsområde” kan läsas om följande defenition av en stadsdelspark:

”Stadsdelsparker finns från olika epoker. De kan definieras som en större kultiverad park, minst 5 ha, med öppna gräsytor (minst 50 meter breda) och träd. Deras karaktär skiljer sig åt i ytter- och innerstaden men de har alltid en funktion som social mötesplats i stadsdelen och är ofta ett utflyktsmål, ett smycke, som formats efter rådande stilideal och behov av innehåll. En stadsdelspark ska innehålla flera sociala värden t.ex. lek, sport, sitta i solen, picknick, mötesplats, blomprakt och pulka eller skridskoåkning. Stadsdelsparker innehåller ofta skötselintensiva element som vattenkonst och blomsterprakt och de har många besökare. För att hålla en hög standard behöver därmed både parkens funktioner och ytor ses över regelbundet”

I Park- och Naturtillgång i Stockholms stad kan man läsa om Parkprogrammets riktlinjer för god park- och naturtillgång.

Parkprogrammets riktlinjer för god park- och naturtillgång:

Mycket nära – inom 200 meter, från bostaden : grön oas, lek, promenader, ro, sitta i solen.

Nära – inom 500 meter, från bostaden: blomprakt, bollspel/bollek, folkliv, parklek, picknick.

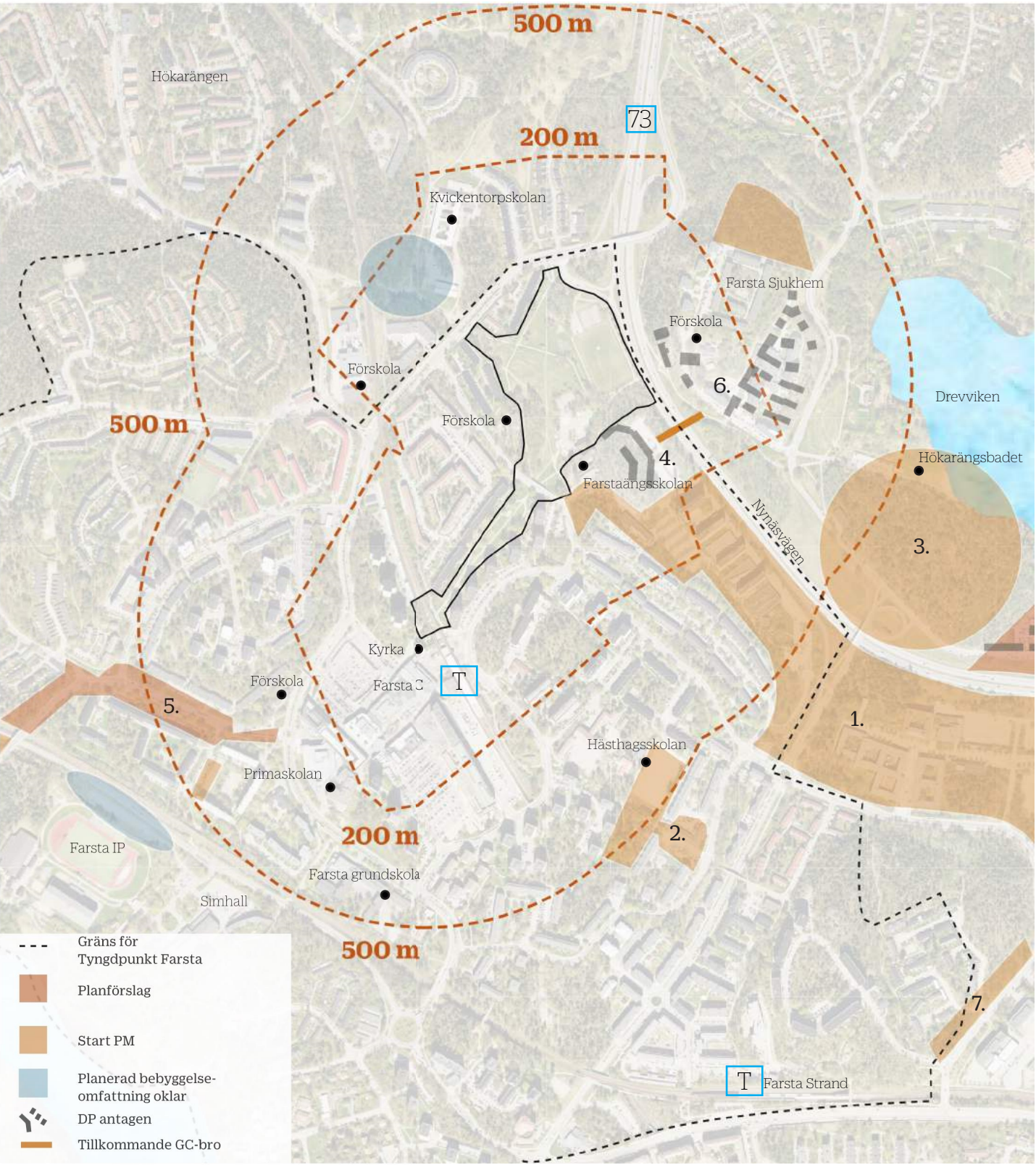
En stadsdelspark skall vara 5-50 ha stor, och ligga inom 500 m från bostaden

Stadsutveckling i Farsta

Farsta ska genomgå en omfattande förtätning. Upp emot 8000 nya bostäder samt en stor mängd arbetsplatser och ett utbyggt centrum är planerat i etapper fram till 2030. De nya bostäderna innebär i det närmaste en fördubbling av beståndet inom området och bidrar till en kraftig ökning av befolkningen. Därmed kommer behovet av attraktiva parker att öka i framtidens Farsta. Farstaängen ska utvecklas till stadsdelspark för at möta dagens och framtidens behov. Farstaängens storlek är ca 8 hektar.

Utbyggnadsplanerna omfattar stadsutvecklingsområden som i dagsläget befinner sig i olika skeden. Några av de större projekten i närheten av Farstaängen presenteras nedan.

1. Telestaden: Området föreslås innehålla uppemot 3000 lägenheter samt två grundskolor, förskolor, service, handel och verksamheter.
2. Sunneplan: Planerat för omkring 130 bostäder.
3. Karlsviks strand: Förslaget möjliggör cirka 550 bostäder i området.
4. Burmanstorp: Planerat för ca 375 lägenheter
5. Nykroppavägen: 238 bostäder st varav 154 st hyresrätter och 84 st bostadsrätter
6. Perstorp: Detaljplanen innehåller cirka 700 lägenheter, varav 215 avses bli studentbostäder. Planen innehåller även förskolor samt verksamhetslokaler. Planen förutsätter att den befintliga sjukhemsbyggnaden rivs.
7. Mårbackagatan: Byggnation för cirka 90 bostäder

Skala 1:10000

Historia

De båda historiska kartorna visar Farstaängens läge. Vid dessa båda tidpunkter var Farstatrakten landsbygd och dalgångarna var jordbruksmark som separerades av skogsklädda höjder. Intressant att notera är den långa obrutna hävden, som levt vidare fram till våra dagar. Ett kulturlandskap som utvecklats från uppodlad jordbruksmark till parkmark, där den öppna karaktären fortfarande idag består av gräsmark och höjderna och sluttningarna i parkens sidor är vegetationsklädda.

11. Karta över Farsta år 1856 som visar ett jordbrukslandskap, där området för Farstaängen består av långsmala odlingstegar.
© Stockholmskällan

2. Karta över Södertörns villastad 1917-1926. Farstaängens yta är vid denna tidpunkt jordbruksmark/öppen gräsmark.
© Stockholmskällan

Bild från parken idag. Exempel på öppen gräsmark och vegetationsklädda sluttningarna i parkens sidor

Perspektiv från år 1959. John Goorland. © Stockholmskällan

Analys

Analyserna behandlar övergripande aspekter som är centrala för parken.

Befintliga målpunkter

I analysen tydliggörs att målpunkter i parken idag till stor del är lokaliserade i den östra delen av parken. Det skapar en obalans där de norra, västra och södra delarna kan upplevas som öde, otrygga och händelselösa.

- 1. Dälden - Sittplatser, rester av f.d 50-tals anläggning
- 2. "Amfiteater"
- 3. Farstaängens parklek - Plaskdamm, klätterlek, ,sandlåda, grillplats, möjlighet att sitta under tak
- 4. Skateramp
- 5. Basketplan
- 6. Pulkabacke
- 7. Fotbollsplan
- 8. Graffitivägg
- 9. Hundrastgård

Befintliga GC- stråk

Farstaängen innehåller många stråk av olika kvalitéer. Det beror bl a på att parken riktar sig åt många håll och har många entréer, som generar stråk i många riktningar. Det är i grunden bra för parken och kommande stadsutveckling, men det innebär att särskilt fokus bör läggas på denna aspekt. Befintliga gång- och cykelstråk behöver ses över och tydliggöras, och smitvägar tas om hand. Cyklister rör sig både på upptrampade smitvägar och genom parkleken. Anvisade cykelstråk är placerade i parkens utkanter, över och bakom vegetationsklädda höjder. Dessa verkar i hög grad undvikas av cyklister, och nya lösningar är nödvändiga.

- Smitväg, Gång - cykel
- Gång och cykelstråk
- Regionalt cykelstråk
- Stomnät gångtrafik (enl. Sociotopkartan, även cykelväg)
- Entré
- Entré saknas från gata ner till park

Befintliga siktlinjer

De långa siktlinjerna i parken är en av parkens stora kvalitéer. Dock finns behov av åtgärder i vissa delar för att förbättra siktlinjer där de bryts av igenvuxen vegetation som behöver röjas och gallras. Detta är även en trygghetsskapande åtgärd.

Visade buskage bortröjes i förslaget

- ← — — — — → Siktlinje
- ← - - - - - → Bruten siktlinje
- Vegetation som stör visuella samband
- Svag rumsavgränsning

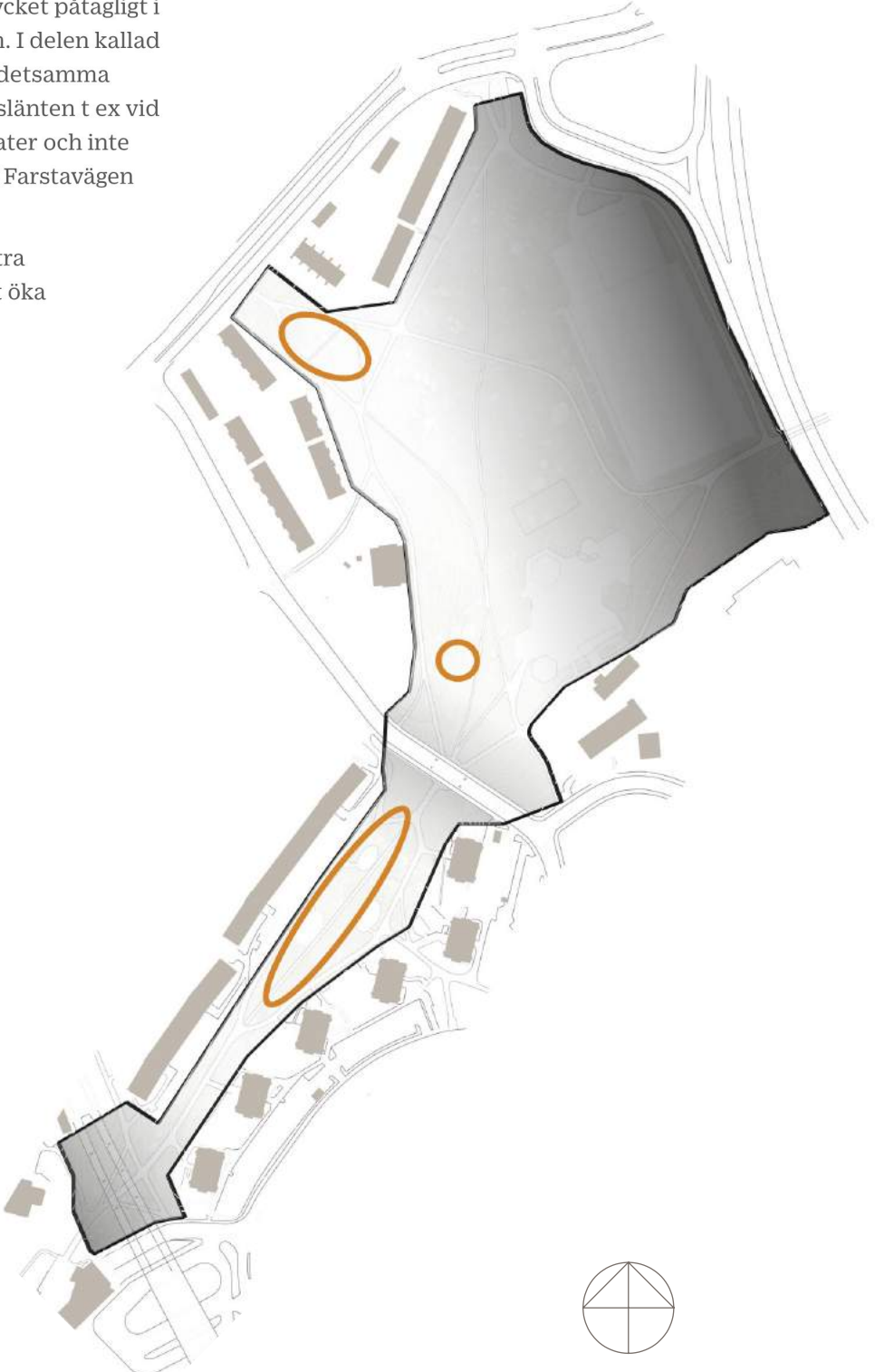

Buller

Bullret i Farstängen är ett stort problem. Det upplevda bullret är värst vid delarna närmast Nynäsvägen, vid bollplanen och graffitiväggen, men även mycket påtagligt i parkens centrala, stora och öppna parkrum. I delen kallad Dälden upplevs bullret inte som störande, detsamma gäller inne i vegetationszonen i den västra slänten t ex vid stengradängen formad som en liten amfiteater och inte heller i parkdelens nordvästra del närmast Farstavägen och Kvickentorpsskolan.

Bullerskydd mot Nynäsvägen skulle förbättra parkupplevelsen och kvalitén oerhört samt öka användningen av parken avsevärt.

- Upplevt buller- lågt till högt
- Områden med upplevt lugn

Förslag

Koncept

Den övergripande idén i förslaget är att förstärka kantzonen runt det vi kallar "parkens hjärta", som har potential att vara en stor samlande plats för alla tänkbara händelser och aktiviteter.

Parkens karaktär, med kvalitéer som påminner om den engelska landskapsparkens, utvecklas med nya trädgrupper och parklement som placeras som blickfång i de långa siktlinjerna som bildas. Dessa element tillför nya attraktioner och händelser i parken, som lockar nya brukare att nyttja denna del.

Ett centralt placerat gångstråk löper genom hela parken och bildar en "ryggrad". Stråket hjälper till att skapa ordning och tydlighet. Många av parkens funktioner och upplevelser är synliga från detta stråk.

Stråk

Stråkkartan visar förslag på åtgärder för att lösa de problem som redovisas i analyskartan "Befintliga GC- stråk". Generellt permanentas smitvägar och upp trampade stigar över öppna gräsytor, men ges smärre lägesjusteringar.

Där cykel- och gångvägar samsas åtskiljes de med mittlinje i avvikande material, för att underlätta för synskadade, i två lika stora delar om 1,5 m vardera.

I två viktiga stråk undviks cykeltrafik, dels genom Däldens centrala parkmiljö och dels genom parkleken. I båda dessa fall föreslås cykeltrafiken styras om och skyltas så att denna trafik rör sig öster om föreslagna gångstråk.

Gångstråket genom Dälden formas i en mjukt böljande rörelse mellan de ovala parkrummen. För att undvika cykeltrafik på gångvägen, läggs cykelstråket om mot söder ett kortare parti. Gångstråket löper rakt genom ett parkum omgärdat av klippta häckar i Däldens mitt.

Cykelstråket öster om parkleken dras om en kortare sträcka för att undvika höjdpuckeln i det befintliga stråket, som läggs igen och blir naturmark.

De föreslagna GC- stråken intill ekskogen i väster, är idag smitvägar som justeras något i läge. Det västra GC- stråket ges en bågform för att skapa avstånd till pulkabacken. Stråket bakom ekdungen föreslås bli en grusad, mindre bred, ej vinterhållen gångväg.

GC- stråket som korsar den stora öppna gräsytan ges en mjuk bågform mot öster, istället som idag mot väster, som möjliggör en något större sammanhängande gräsyta. Viktigt är att det formas mjukt och anpassas efter terrängen.

En tillgänglig ramp föreslås som leder till en ny parkentré från östra delen av Färnebogatan.

Skala 1:2000

Program

Förslagets målsättning är en utökad programmering med fler aktiviteter för alla åldrar. Placeringen syftar till att skapa balans i parken, med ett utökat program i Dälden och i Farstaängens norra och västra delar. Den övergripande principen är dels att förstärka Dälden med programförslag som skapar lugn och ro och förstärker dess potential som finpark med intima rum och händelser. Dessutom förstärks Farstaängens parklek och idrottsområde med fler fysiska aktiviteter och möjligheter för unga att hänga.

Andra viktiga utgångspunkter är att samla aktiviteter som kan fungera tillsammans, och att anpassa programförslag till upplevelsen av ljudnivån. En större mötesplats, Mötesträdgården, föreslås i nordväst, som riktar sig till en bred målgrupp.

Programmet utgår från förslagen som framkommit i dialogerna. Varje delområde med åtgärder och program presenteras var för sig längre fram.

Allmän trygghetsbelysning med stolpmarmaturer och eventuella mastarmaturer placeras längs stråken och aktivitetsplatserna. Vissa parkobjekt kan även tänkas få effektbelysning. Parksoffor med rygg- och armstöd placeras ut i strategiska lägen; i solen, med med vacker utsikt, intill ett vackert träd etc, och med lagom avstånd längs stomnätet för gångtrafik. I delen av gång- och cykelstråket som löper genom parkens hjärta, i det stora öppna parkrummet, undviks all möblering.

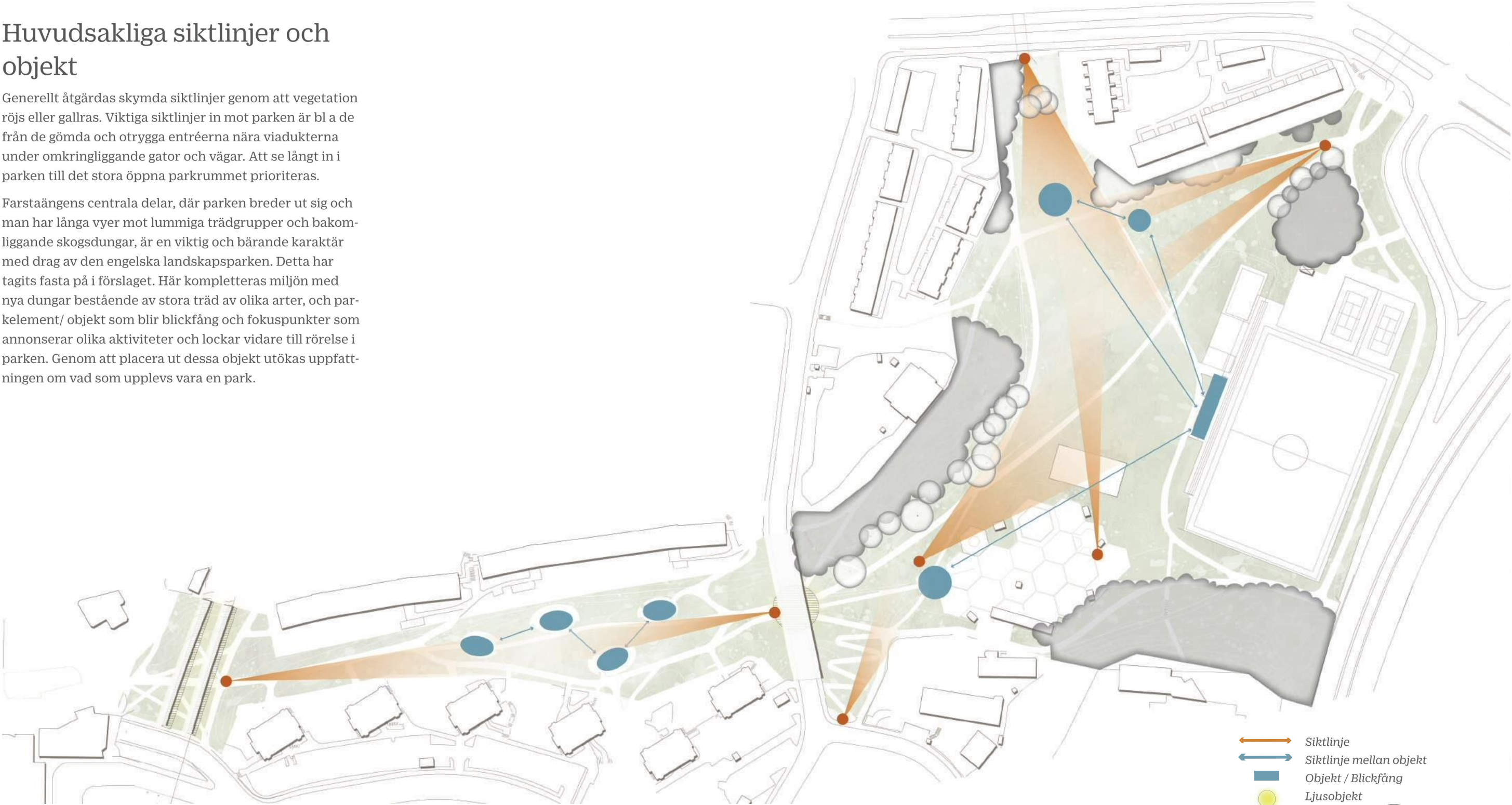
Men Årstidswow i programkartan nedan menas att nya upplevelser och händelser, kopplat till växtligheten, ska finnas under alla årtider.

Huvudsakliga siktlinjer och objekt

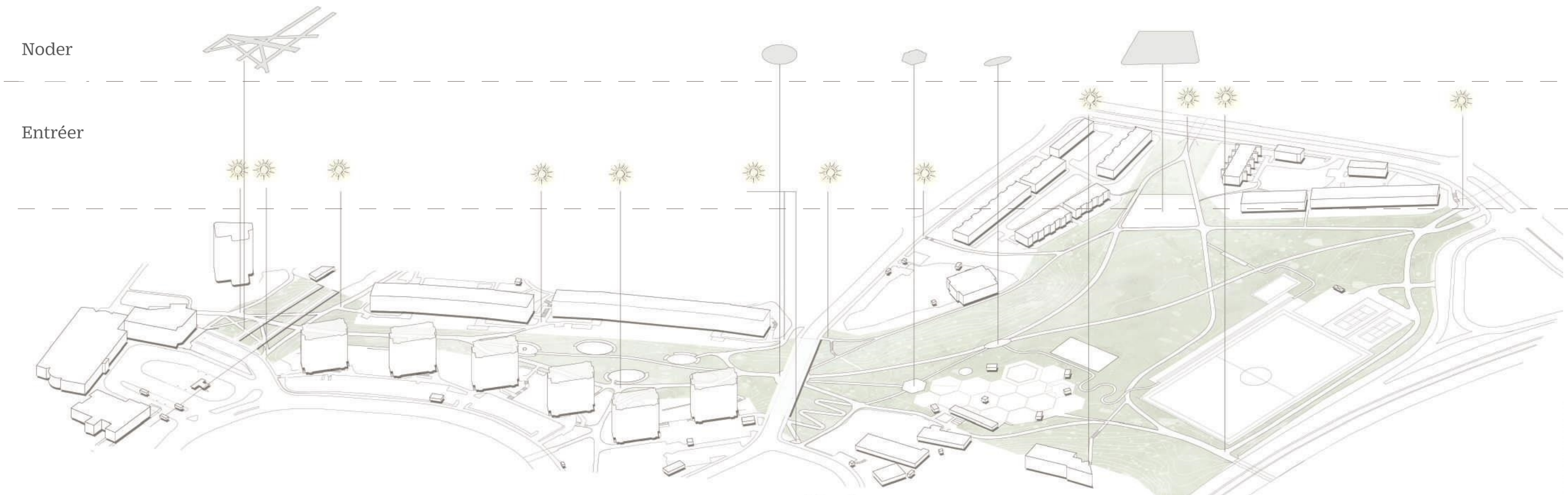
Generellt åtgärdas skymda siktlinjer genom att vegetation röjs eller gallras. Viktiga siktlinjer in mot parken är bl a de från de gömda och otrygga entréerna nära viadukterna under omkringliggande gator och vägar. Att se långt in i parken till det stora öppna parkrummet prioriteras.

Farstaängens centrala delar, där parken breder ut sig och man har långa vyer mot lummiga trädgrupper och bakomliggande skogsdungar, är en viktig och bärande karaktär med drag av den engelska landskapsparken. Detta har tagits fasta på i förslaget. Här kompletteras miljön med nya dungar bestående av stora träd av olika arter, och parkelement/ objekt som blir blickfång och fokuspunkter som annonserar olika aktiviteter och lockar vidare till rörelse i parken. Genom att placera ut dessa objekt utökas uppfattningen om vad som upplevs vara en park.

Skala 1:2000

Översikt entréer och noder

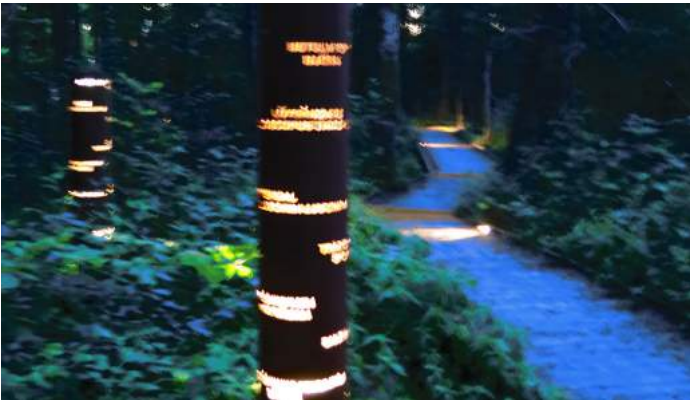
Entréer

Parken har många olika entréer. Flera av dessa ligger gömda, och parken signaleras inte tydligt från dessa viktiga punkter. Därför föreslås ett entréobjekt som markerar inträdet i parken från alla håll. Detta objekt är

en annonsering med t ex text "Farstaängen", och kan även kombineras med en bänk vid behov. Parken bör även signaleras kvällstid, och därför bör objekten vara upplysta. Det bidrar även till att skapa trygghet.

Ljusobjekt vid parkentréerna

Noder

I knutpunkter där stråk möts och korsar varandra uppstår noder. Dessa byggs ut till små platser som markeras med avvikande markbeläggning. Dessa kan programmeras efter behov med t ex konst, vattenpost, bänk, cykelplatser

och dylikt. Även här kan markören "Farstaängen" som lyser kvällstid vara ett element som hjälper till med orienteringen i mörkret

Exempel på noder med avvikande markbeläggning.

Belysning

Alla större gång- och cykelvägar belyses med stolparmaturer. Samtliga tunnlar/ undergångar i parkens utkanterna kompletteras med bättre belysning för att öka tryggheten och viljan att gå in i parken även när det är mörkt.

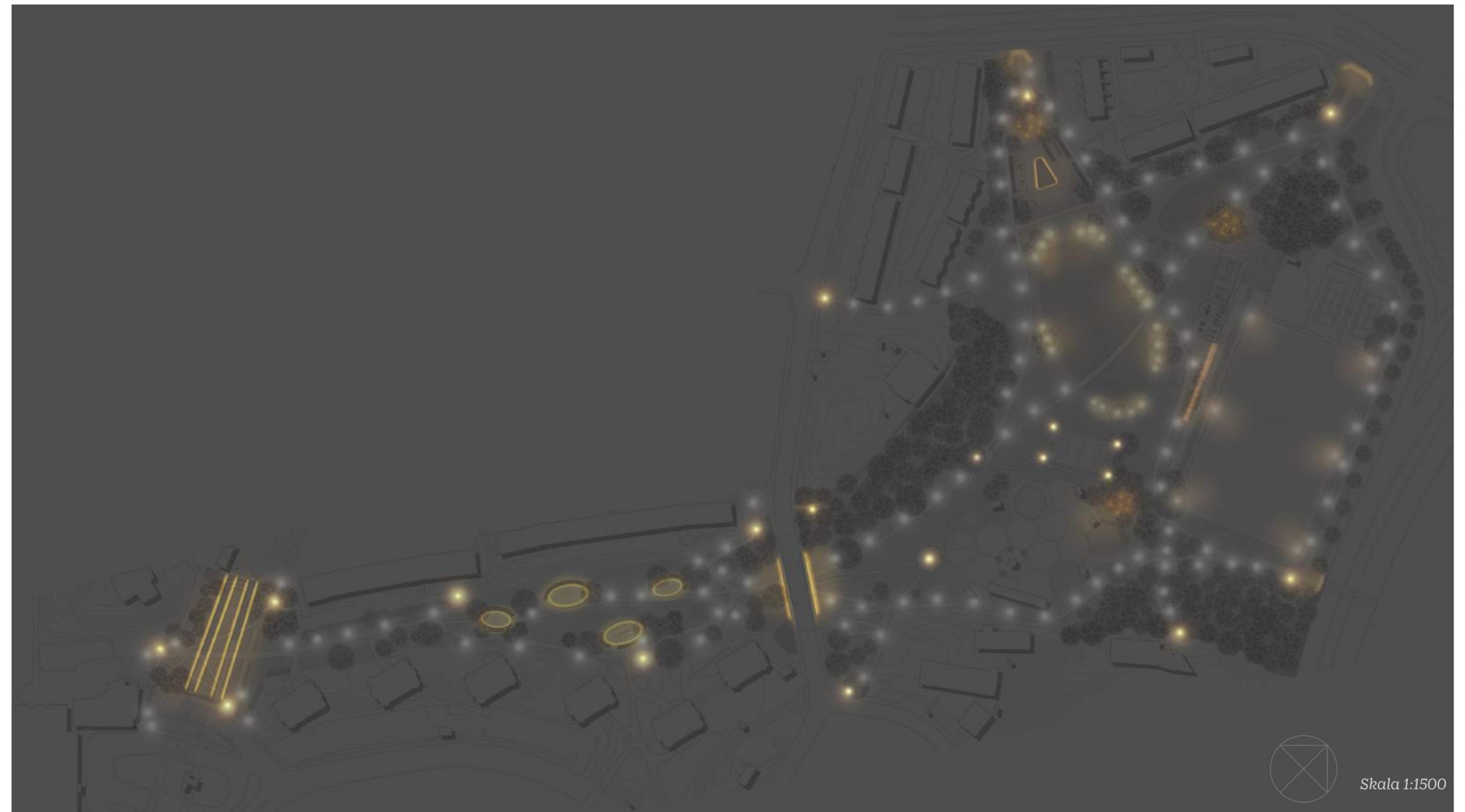
Föreslagna parkelement och objekt lysas upp och skapar trivsel och blir blickfång kvällstid, t ex paviljongtaket i mötesträdgården och Farstagrädängen. Stora solitära träd och trädgrupper, både nya och befintliga, effektbelyses för att öka tryggheten, men också skapa stämning. Ljus skapar rum, och att ljussätta miljöerna under träd och trädkronor och runt öppna ytor, förstärker parkens fina rumsliga kvalitéer. Rum som lyfts fram på detta sätt är t ex ekbacken och parkens hjärta.

Entréplan och noder belyses lite extra med ett särskilt objekt som dyker upp överallt, som signalerar att du är i parken Farstaängen. Se vidare under rubriken Förslag, Översikt entréer och noder.

Dälden belyses på liknande sätt, med stolparmaturer för gång- och cykelstråk, och effektbelysning som lyfter fram viktiga parkelement för att skapa stämning. Här handlar det om de ovala parkrummen och vissa träd och eventuellt annan växtlighet.

Broarna under tunnelbanan och Färnebogatan ljussätts och blir trygga platser som lyser från långt håll.

Belysningen i parkleken ingår inte i detta program.

Illustrationsplan

- 1. Entré från Farsta centrum
- 2. Dälden
- 3. Ekbacken
- 4. Parkens hjärta
- 5. Mötesträdgården
- 6. Farsta(grad)ängen
- 7. Aktivitets-slinga
- 8. Parkens hjärta
- 9. Nod och entré till parkleken
- 10. Huvudentré från Telestaden
- 11. Sekundär entré från Telestaden
- 12. Entré från Färnebogatan
- 13. Entré från Hökarängen
- 14. Norra entrén
- 15. Entré under Nynäsvägen

Skala 1:2000

Förslag delområden

1. Entré från Farsta Centrum

Entrén till parken från Farsta centrum består till stor del av klippta gräsytor och korsade smitvägar, asfalterade gångvägar och bruna gräsytor under de två broarna.

Förslaget är en uppgradering av rummet under broarna, där ett virrvarrmönster i smågatsten läggs som knyter an till Farstas 1950 - tals stil och som befäster befintliga gångrörelser. Mellan de hårdgjorda ytorna kvarstår en mosaik av klippta gräsytor. Smågatstenen som material återfinns i anslutande entréplats utanför centrumkyrkan, på gårdar och intill bostadsentréerna i Dälden, som friser i de ovalformade parkrummen och i den cirkelformade platsen under Färnebogatan.

Mot slänten under broarna terrasseras marken till en informell hängplats. Mot centrumanläggningens lastfar planteras en häck som stärker parkrummet och riktar

fokus in mot Dälden. Där gångstråket börjar placeras en entrémarkör, som markerar inträdet i parken.

Brorummen ljussätts och blir ett nytt blickfång på håll, som även skapar trygghet och möjliggör att platsen kan användas kvällstid. Här kan det placeras några bänkar, där ungdomar att koppla in sin mobil och spela musik.

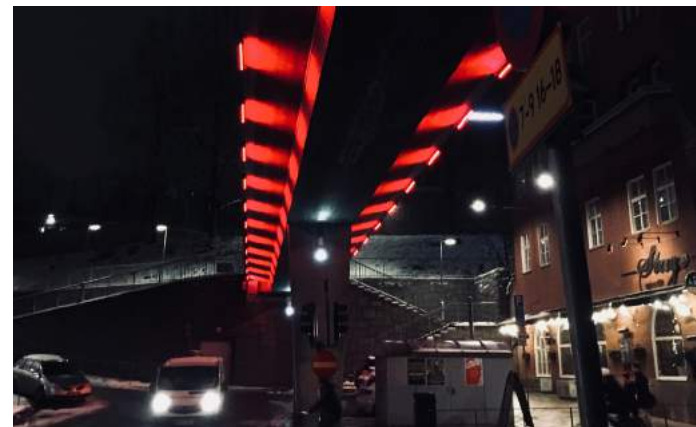
Bild från platsen idag

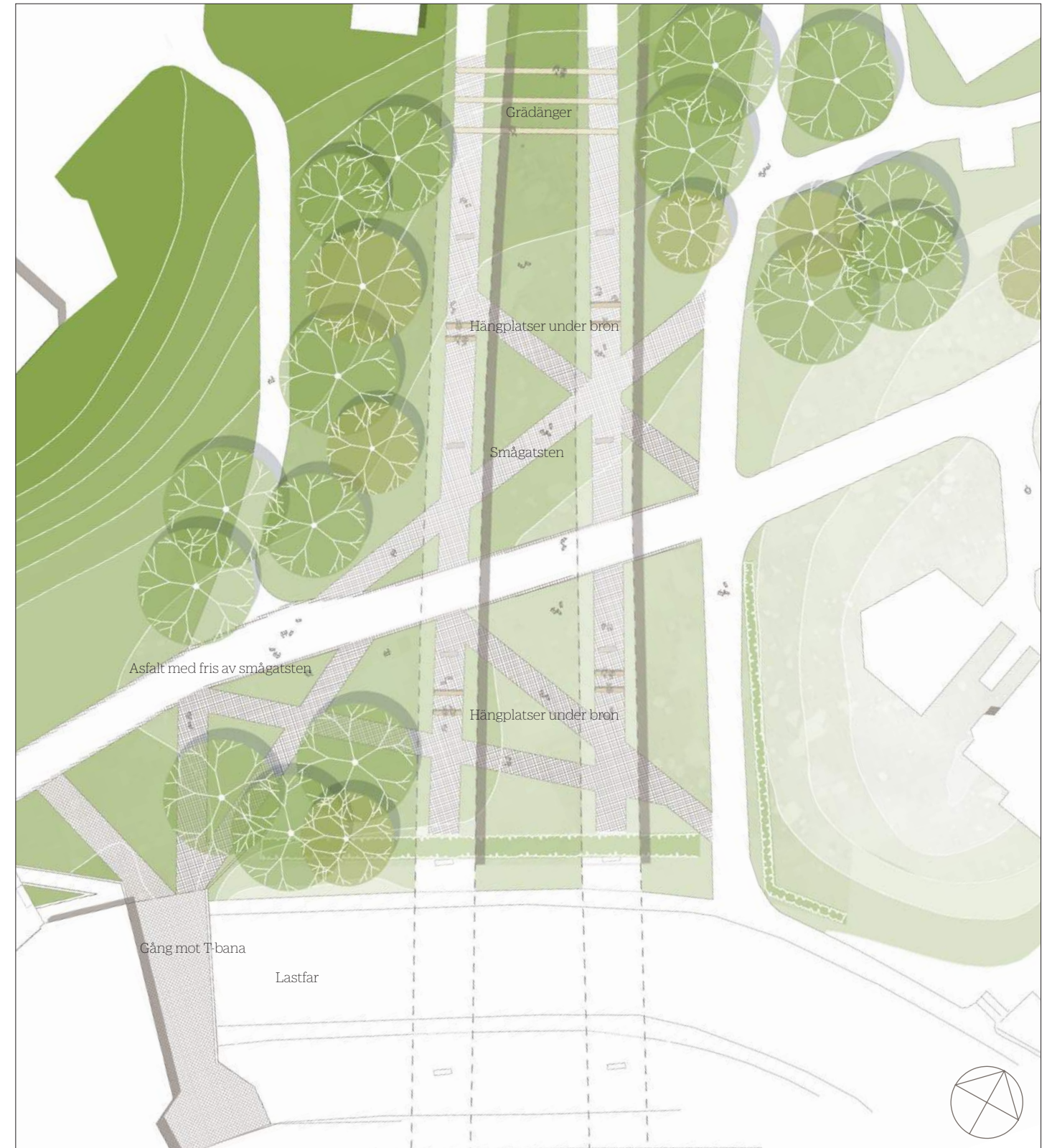
Referensfoton visar exempel på ljussättning under broarna

50-tals mönster "Virrvarr"

Exempel på ljussättning under broarna, vid Hornstull (Stockholm)

Planutsnitt skala 1:450

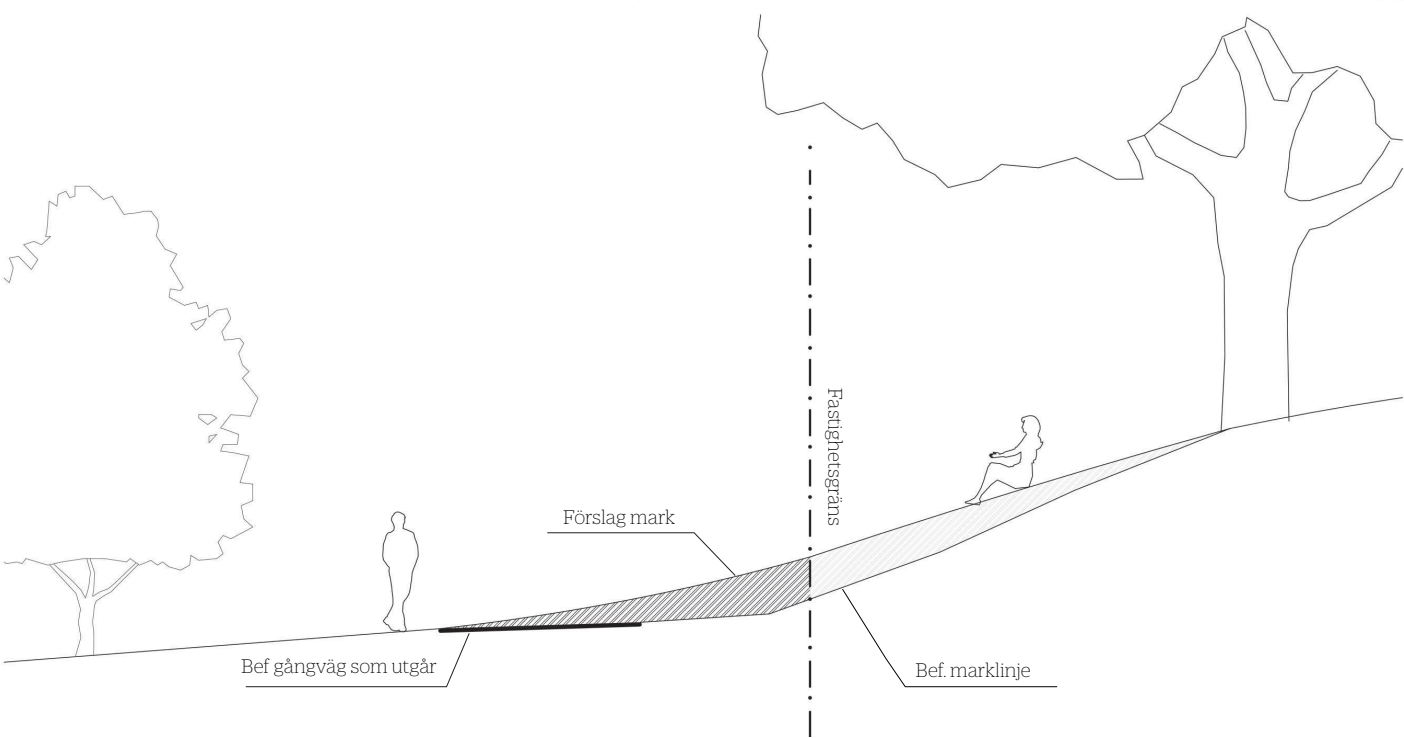
2. Dälden

Delen som kallas Dälden är ett långsmalt parkstråk i dalgången som sträcker sig mellan tunnelbaneviadukten och Färnebogatans viadukt. Parken omgärdas av punkthus och skivhus, uppfört under 50-talet. Här finns många fina kvalitéer som kan utvecklas. Några stora befintliga träd i slänten har gått ur tiden, och vi föreslår att stråket kompletteras med mindre, blommande träd av olika arter, som underordnar sig det smala parkrummet. Den mer intima skalan bibehålls och de fina gårdsmiljöerna med den konstnärliga utsmyckningen intill punkthusen är förutom prydnadsträden blickfång under promenaden.

Den upptrampade stigen som permanentas men formas i en svagt böljande rörelse passerar först ett ovalt parkrum. Formen kopierar de befintliga ovala platserna och försvårar för cyklister att välja gångvägen rakt igenom parken. Alla ovaler omgärdas och förstärks av en klippt häck, som man ser över och bakom. Platserna får olika program för lugn och ro; t.ex konst, schackbord, vattenkonst, blomsterprakt och en grusyta för boulespel, med plats för två bouleanor. Några får en smågatstenbeläggning som förstärker gatstensanslaget i området. Den sista ovalen närmast Färnebogatan är placerad i en lågpunkt där vatten samlas vid kraftiga regn. Här föreslås en regnträdgård, med växter som klarar både torka och att stå under vatten kortare perioder. En strypt bräddning kan reglera denna tid till max två dygn.

Slänten på den västra sidan om parken formas om, när gångvägen läggs igen i denna del, och ges en flackare lutning. Tanken är att det blir en inbjudande södervänd grässluttning att slå sig ner på. Fastighetsgränsen delar på många ställen slänten mitt på, och lösningen förutsätter i dessa fall en bearbetning på båda sidor om gränsen, i samråd med berörda fastighetsägare.

Dälden avslutas med platsen under bron, som består en stor cirkelformad smågatstensyta. Här tas befintliga buskage bort, placerade mitt i dalgången, som skymmer sikten vidare in i parken. Rummet under bron ljussätts med effektbelysning. Från denna nod utgår tre stråk som leder vidare in i parken.

Sektion genom slänten på den västra sidan. Skala 1:200

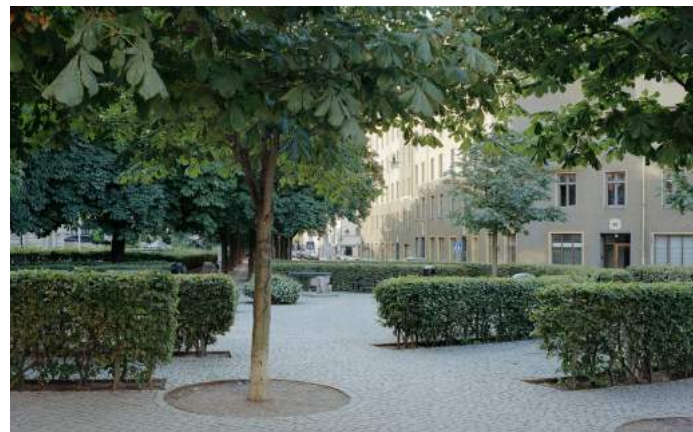

Bilder från Dälden idag

Referenser som inspiration till Däldens parkrum

© Blue Delli quanti

© Tema Landskapsarkitektur

3. Ekbacken

Ekskogen på västsidan är en viktig parkkaraktär som utvecklas i programmet. Den plana delen närmast parkstråket innan sluttningen tar vid röjes och gallras så att de stora, fina ekarna träder fram. Siktlinjer och ökad trygghet uppnås, och under träden föreslås gräsmark som klipps eller slås. I denna del kan en naturlekplats placeras. Även mindre och pedagogiska åtgärder kopplade till naturupplevelser föreslås i form av fågelholkar, insektshotell m m. En ny nod knyter ihop flera stråk som idag bildar en stor lerig yta på gräsmattan.

Längst mot norr avslutas höjden med en brantare berg-häll. Denna del nyttjas som pulkabacke vintertid. Här röjes buskaget bort för att bredda pulkabacken mot väster. Mot gång- och cykelvägen nedanför föreslås en låg vall för att hindra att pulkaåkare kolliderar med cykel- och gångtrafikanterna.

Referensbild insektshotell

Inspirationsbilder för natur- och äventyrslek

Foto mot pulkabacken

Perspektiv. Stora ekar står i brynet nedanför sluttningen. Dessa friställs och buskar röjs bort.

4. Parkens hjärta

Det centrala, stora och öppna parkrummet är Farstaängens hjärta. Gräsytan hålls kortklippt för att möjliggöra olika aktiviteter och evenemang som picknick, spontanlek och bollspel, yoga m m. Den föreslås klippas i en stor oval som stöds av planterade träd i grupper runt om. Gräsytan kompletteras med pluggplantor av låga blommande arter, typ bellis o dyl.

Den upptrampade stigen som permanentas och föreslås bli både en cykel- och gångväg, ges en svag bågform mot öster, istället för som idag mot väster, för att maximera storleken på den sammanhängande gräsovalen. Sydost om denna yta har parken en lågpunkt. Här behövs en särskild markuppbyggnad, som tar hand om vattnet vid kraftiga regn så att det inte blir stillastående på ytan.

Långgräset som slås av forslas bort. Dessa ytor kompletteringsplanteras med blommande perenna pluggplantor.

Perspektiv över parkens hjärta

Exempel på mötesplats i parkmiljö – Pelousen i Hagaparken

Foto taget från bollplanens sydöstra hörn

5. Mötesträdgården

I denna lugna, mindre bullerutsatta och lite bortglömda delen av parken föreslås en större mötesträdgård. Här finns även plats för större grupper, t ex skolklasser, vid långborden och under ett tak – en parkpaviljong.

Den grusade ytan programmeras med t ex odling av nytovväxter och blommor, grill, boulespel, pingis och gungor. Ytan avslutas med häckar mot gångstråken som ramar in och förstärker trädgårdsrummet. I trädningen bakom trädgården placeras en grupp hängmattor. Bl a intilliggande Kvickenstorpsskolans ungdomar är en tänkbar målgrupp för denna mötesplats.

Paviljongens tak skulle kunna vara uppbyggt av solceller, som tidvis driver belysning, har laddningsfunktion och högtalare, t ex. Om platsen utvecklas positivt kan den på

sikt kompletteras med en cafébyggnad, permanent under hela året eller tillfällig under den varma årstiden.

Ett stort elstråk och en vattenledning ligger i marken genom hela parken och även denna plats. Placeringen av paviljongen har anpassats till stråkens läge i programförslaget. Ledningarna skall beaktas i fortsatt programarbete och projektering av parken generellt, och på platsen specifikt.

Exempel på långa bänkbord

© Tyrens Umeå i samarbete med konstnär Kerstin Bergendahl.
Foto av Andreas Nilsson.

Exempel grill och odling

©Happy Onion Farm

Planutsnitt skala 1:500

6+7 Farsta(grad)ängen och aktivitets-slinga

I direkt anslutning till idrottsområdet föreslås fler fysiska aktiviteter i form av utegym för alla åldrar, ev studsmattor, gungor, en cykel- och joggingbana som kopplas på löparbanorna, och en klättervägg. Väggen är en fristående del av en gradängstruktur. Den är placerad mellan idrottsområdet/ bollplanen och parkens hjärta och vänder sig åt båda håll, som en liten läktare till bollplanen åt det ena hållet och åt andra hållet med utsikt mot evenemangsplatsen - parkens hjärta. Farstagrädängen blir en hängplats för unga och läktare i en och samma struktur. En del kan fungera som en liten scen som kompletteras med högtalare och/ eller ett DJ- bås, allt inbyggt i gradängen. Förslaget är på idéstadiet och ska endast ses som exempel, att utveckla vidare i nästa skede.

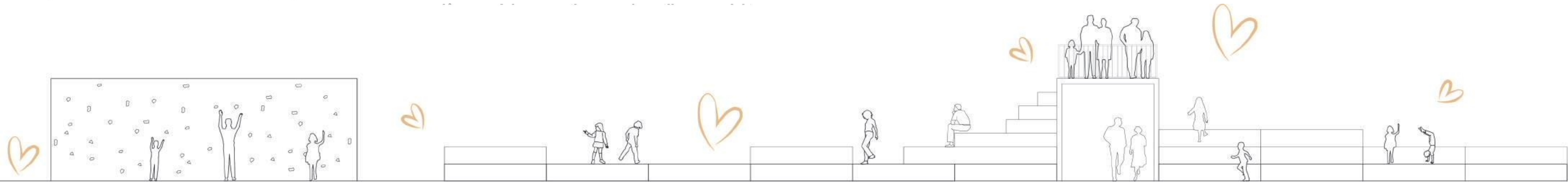
En stor vattenledning är placerad söder om Farstagrädängen, vars läge har beaktats i detta programförslag. Ledningen skall fortsatt beaktas i fortsatt programarbete

Farstagrädängen blir också en länk mellan parklekens borte delar med basketplan och skateramp, som vänder sig till lite större barn och ungdomar, och det nya idrotts/ aktivitetsområdet.

Idrottsområdet föreslås i dagsläget innehålla, förutom bollplanen och löparbanor, en multisportplan, två tennisbanor och en parkeringsplats.

Aktivitets-slingan, för cykel, jogging och skidor vintertid, bildar tillsammans med gångvägen en slinga som är ca

asfalt. En del som utformas som en tredimensionell sinusformad bana utföres ev i platsgjuten markbetong, medan resten består av asfalt. Ett parti är organiskt formad mellan oxlarna öster om basketplanen. Asfalten målas med markeringsmassa där man kan följa slingan hela vägen mellan start och mål på löparbanorna.

Elevation genom klätterväggen och Farstagrädängen. Skala 1:100

Exempel på gradängsystem och klättervägg som inspiration till Farstagrädängen.

©Varbergskommun

©Glänta Design

©Glänta Design

Referenser för föreslagna fysiska aktiviteter

Exempel på sinusformad cykelslinga som del av aktivitetsslingan

© Danny

Planutsnitt skala 1:600

8. Långgräs och oxellunden

En lite mindre gräsoval med långgräs blir en inverterad form av den stora klippta ovalen, hjärtat. Ovalen klipps stramt och långgräset genomkorsas av klippta stigar, som blir ett lekinslag och ett vackert tillskott i parkmiljön. Det klippta stigsystemet kan variera varje år, och skapa variation och nyfikenhet. Ett år labyrint, ett annat år en spiral etc. Långgräset som slås av forslas bort. Långgräs- ytor kompletteringsplanteras med blommande perenna pluggplantor, som bildar en blomsteräng.

I den östra hörnan mellan de båda ovalerna placeras strategiskt ett parkobjekt som blir blickfång och utrops- tecken från olika håll. Det kan t ex vara ett stort, magnifikt och speciellt träd. Gång- och cykelstråket, som från entrén flyttas österut och leds om genom oxellunden, delar upp långgräsytan och aktivitets- och idrottsområdet. För att möjliggöra justering av stråkets läge, flyttas hundrast- gårdens stängsel mot öster. Även i oxellunden kan några hängmattor placeras.

Oxellunden idag, med upptrampade stigar

Exempel på klippta gångar i långgräs

Perspektiv oxellunden och långgräs. Bakom långgräset syns en del av aktivitets-slingan

9. Nod och entré till parkleken

Det östra stråket är huvudsakligen ett cykelstråk, den mittersta leder fram till en ny entréplats till parkleken. Här placeras t ex cykelställ och förslagsvis en lekskulptur som blir ett av de parkobjekt som tidigare nämnts.

Upptrampade stigar vid parklekens entré- åtgärdas med nod och parkentré

10. Huvudentré från Telestaden

En tydligt definierad entré från östra delen av Färnebogatan vid parken, kommer att bli ett viktigt tillägg när nya stadsutvecklingsområden växer fram, bl a Telestaden. Här föreslås en tillgänglig ramp som sick-sackar sig ner i slänten mellan en stor gammal ek och två uppvuxna tallar. Entréns exakta placering och utformning samordnas med eventuell bebyggelse.

Stor ek vid parkentrén mot Telestaden

11. Sekundär entré från Telestaden

Från Telestaden och ner i parken genom skogsdungen söder om bollplanen föreslås en till ny entré till parken. En föreslagen lång trappa kopplar på ett befintligt gångstråk utformad som en åsnestig. Entréns exakta placering och utformning samordnas med eventuell bebyggelse.

Föreslagen trappa kopplar på bef. åsnestig

12. Entré från Färnebogatan

Entré från Färnebogatan, mot parkens västra del. Här kompletteras trappan med en barnvagnsramp. Om cykelbanan väster om ekskogen läggs igen försvinner T-korsningen mellan cykel- och gångstråk, där dessa vävs ihop idag. Alla stråk föreslås istället mötas i en nod i södra hörnet på den nya mötesplatsen.

Entrétrappa förses med barnvagnsramp

13. Entré från Hökarängen

Parken syns idag inte från entrén, utan ligger dold bakom tät vegetation. Här markeras entrén och vegetationen röjs och gallras för att skapa fri sikt in i parken

Före - Foto från platsen idag. Entré från Hökarängen

Efter – skiss i form av ett fotocollage.

14. Norra entrén

Även i denna entré här döljs parken av tät vegetation. Växtligheten i den östra kanten röjs och glesas ut för att möjliggöra en flytt av gång- och cykelstråket samt skapa fri sikt in i parken. Stora trädindivider friställs och sparas.

Tät vegetation till vänster om gångvägen, förhindrar sikt in mot parken

15. Entré under Nynäsvägen

När fler bostäder byggs öster om Farstaängen, på andra sidan Nynäsvägen, får denna entré ökad betydelse. Tunneln är idag trång, mörk och otrygg. Här krävs förutom ny belysning, en översyn av stråken som idag ansluter dåligt på båda sidor om tunnelmyrningarna. På den östra sidan ansluter stråken tvärt och med dålig sikt och på den västra bör stråkanslutningarna ses över när fotbollsplanen och idrottsområdet restaureras och byggs om.

Gångtunnel under Nynäsvägen

Källförteckning

Bild förteckning

Sida 7.

© Stockholmskällan. Perspektiv av viadukt i Farsta 1959.
Arkitekt: Goorland, John. Skapad: 24 april 1959. Utgiven av:
Okänd. Objekt ID: SE/SSA/Gatukontorets parkavdelning/
NS67 1336:058. Creative commons CC-BY.
Tillgänglig: <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/29592>

© Stockholmskällan. Bearbetat material av Nivå Land-
skapsarkitektur AB. Karta över Farsta 1856. Upphov: Dahl-
gren. Skapad: Okänd. Utgiven av: Okänd. Objekt-ID: Okänd.
Creative commons CC-BY.
Tillgänglig: <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/6486>

© Stockholmskällan. Bearbetat material av Nivå Land-
skapsarkitektur AB. Karta Södertörns villastad från 1917-
1926. Upphov: Hellberg, H., Pålman, A.E. Skapad: 1917 -
1926. Utgiven av: Okänd. Objekt-ID: SE/SSA/Tryckta kartor/
Stockholms stad med omnejd i 12 blad 1917-1934/Kartblad
Södertörns Villastad tryckår 1926. Creative commons CC-
BY.
Tillgänglig: <https://stockholmskallan.stockholm.se/post/31596>

Sida 22

© Blue Delli quanti, Flickr, Licens: Creative Commons CC
BY-NC 2.0
Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/bluedelli quanti/3933552471/in/photolist-6ZAu7c-9GeV94-6ZEvbw-4mAGJo-79wtuU-9rDoaC-6z4N-zj-9rApBV-6z4Mkw-79sBrG-6z4N8G-79wtYj-5wFgmE-79wt7q-2GFBNS-4mAUbA-79wtX9-7NpBD5-8CstHg-7NpBys-7NpC6h-5Rh2nE-7NnRgg-8ymtgR-9rDd53-9GhP4J-9GeVbg-9GeVac-74HjtA-8AgAdp>

© Tema Landskapsarkitektur, foto.

Sida 25

© Happy Onion Farm i Malmö, foto.

© Tyrens Umeå i samarbete med konstnär Kerstin Bergen-
dahl. Foto av Andreas Nilsson.

Sida 26

© Varbergskommun

Sida 27

© Glänta design. Bild på produkten 'Vinkeln Pergola'.
Bild på produktserien 'Gläntan'.

© Danny, Flickr, Licens: Creative Commons CC BY 2.0
Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/dannyk1982/6073535051/in/photolist-afGsnz-5s3JsN-fCvho7-YBBLg9-YBCDSL-YgK8Qf-YgKhfb-njiV-Qq-YEg9pF-fCvh1W-YA2U2N-YSUrMe-fCvgEN-XD3ZoK-YBBMiE-YA2X-fw-XARAOg-YSTz4v-YEg1hZ-YA2iRy-YBCycs-UEPNso-YSUnFD-EPQYp9-VJmApE-XD4nRv-XD3FHe-YBBRBu-YA31Ks-YA33PY-XD3Dvt-YA2zDq-XD3Xpe-YgKikC-YgK61Y-YA3eHG-XD3vRR-YgKa4Y-YgKe2h-YA2Yty-YA3dS-d-XD3YnX-XD3Tfx-YgKjM5-XAREEs-YA2B87-YA2Vy5-XARz61-YSTC7K-6JcHsS>

Om inget annat anges är bilderna tagna/skapade av Nivå
Landskapsarkitektur AB.

